

Justis- og beredskapsdepartementet
(Digital innsending)

Deres dato: 6.7.2017
Deres ref.: 17/4200 ES ØMO/bj
Vår ref.: 383/ITW
Vår dato: 16.10.2017

Høringssvar på utkast til bestemmelser om kameraovervåkning på arbeidsplasser

Om oss

Norsk Petroleumsinstitutt endrer navn til Drivkraft Norge. Vi viser til høring av ny personopplysningslov, der det også foreslås bestemmelser om kameraovervåkning på arbeidsplasser. På vegne av våre medlemmer, har vi tidligere søkt Datatilsynet om utvidet lagringstid for opptak fra sikkerhetskameraene som er rettet mot betalingsautomatene på stasjonene. Vi er derfor svært glade for at reglene nå foreslås revidert, og støtter at det i § 5 annet ledd foreslås en utvidet slettefrist for utsalgssteder som benytter betalingskort.

I denne høringen representerer vi bensinstasjonskjedene Circle K, Uno-X, YX, ST1 (Shell) og Esso. En av våre hovedoppgaver som bransjeforening, er å bidra til økt sikkerhet på stasjonene og vi har særlig arbeidet med forebygging av kriminalitet som skimming (kortsvindel), ran, innbrudd og dieseltysteri. Det er viktig for oss å presisere at vår bransje ikke har en generell interesse av økt overvåkning som sådan, men at bruk av opptak fra sikkerhetskamera er nødvendig for å beskytte våre ansatte og kunder mot kriminalitet. Stasjonskjedene er opptatt av å etterleve personvernreglene og har en god dialog med egne ansatte. Det er derfor etablert strenge rutiner for å sikre oppfyllelse av kravene til personvern.

Vi støtter innspillet fra Næringslivets Sikkerhetsråd

På vegne av bensinstasjonskjedene er vi representert i Kriminalitetsutvalget i regi av Næringslivets Sikkerhetsråd (NSR). NSR har gitt innspill på vegne av store deler av næringslivet, og vi stiller oss bak deres høringsbrev. I korte trekk gjelder det forslaget om å innta noen presiseringer i § 5 annet ledd, for å sikre at bestemmelsen om adgang til å ha utvidet slettefrist reflekterer kriminalitetsbildet, den teknologiske utviklingen, samt ivaretar behovet for likebehandling av aktørene.

Kommentarer til § 5 annet ledd

I det videre ønsker vi å belyse nærmere behovet for utvidet lagringstid for stasjonene, slik det foreslås i § 5 annet ledd. Dette gjelder både kriminalitetsutviklingen knyttet til skimming på stasjonene, samt årsakssammenhengen mellom utvidet lagringstid og avdekking og forebygging av kortkriminalitet. Innledningsvis ønsker vi å knytte en kommentar til den foreslåtte ordlyden i § 5 annet ledd.

Kommentar til utsalgsted i § 5 annet ledd

Vi synes utsalgsted er en dekkende beskrivelse, og forutsetter at ordlyden omfatter alle utsalgsteder for drivstoff som benytter betalingsterminaler. Vi foretar årlig innsamling av bensinstasjonsstatistikk, og per 31. desember 2016 var det 1 578 bensinstasjoner og 119 truckanlegg som alle har flere betalingsterminaler på drivstoffpumpene. Av disse stasjonene var 432 ubetjente stasjoner og 1146 betjente stasjoner.

Vi fører også statistikk over kriminalitet på stasjonene, og når vi ser på skimmingstatistikken de siste årene, er det en økning i antallet skimmingtilfeller på ubetjente stasjoner, men vi registrerer fortsatt skimming også på betjente stasjoner. Når det gjelder de betjente stasjonene har vi siden 2011 ikke registrert skimming inne på stasjonene, men vi har likevel ikke grunnlag for å utelukke at det vil kunne komme nye skimmingtilfeller innendørs i fremtiden. Ved de siste to bølgene av tilfeller, var det skimming på 18 betjente bensinstasjoner og 35 ubetjente automatstasjoner. Gjør for orden skyld oppmerksom på at våre tall knytter seg til antallet stasjoner og at politiets tall vil være høyere, siden de strafferettslig tar utgangspunkt i antallet betalingsterminaler det er påmontert skimmingutstyr.

På bakgrunn av dette, mener vi at det er riktig og viktig å åpne opp for lenger lagringstid på opptakene fra sikkerhetskameraene som retter seg mot alle betalingsterminalene på stasjonene, både de betjente og ubetjente.

Kriminalitetsutviklingen

I de senere årene har kortsvindel i form av skimming vokst fram som en ny kriminalitetsutfordring på stasjonene. Skimming er en fellesbetegnelse på ulovlig kopiering av kreditt- og betalingskort i den hensikt å overføre informasjonen til et duplikat kort og foreta urettmessige uttak. Svindlere monterer utstyr på betalingsautomatene, som kopierer informasjon i kortet forbrukere betaler med. For å gjennomføre skimmingsvindel, forutsettes det kjennskap til kundens PIN-kode. Svindlerne monterer derfor et lite kamera for å filme inntasting av PIN-koden. Siden 2009 har et betydelig antall stasjoner blir utsatt for skimmingangrep og flere tusen kunder har blitt berørt.

Finanstilsynet har i sin rapport om Risiko- og sårbarhetsanalyse for 2015¹, kartlagt at misbruk av betalingskort har hatt en økning på 168 % i perioden 2011-2015. Av Finanstilsynets rapport fremgår det at de økonomiske tapene knyttet til skimming alene i 2015 utgjorde over 51 millioner kroner, men at de samlede kostnadene forbundet med kortsvindel i 2015 var hele 334 millioner kroner. Videre fremgår det på side 10 i rapporten at "den digitale kriminaliteten vokser og endrer trusselbilde for finansnæringen". Dette bildet fremkommer også i trusselvurderinger og analyser fra Politidirektoratet, KrimPol, Økokrim og Europol. I Europol's rapport "The Internet Organized Crime Threat Assessment (IOCTA)" fra 2014, fremgår det på sidene 35-40 at skimming har sterk

tilstedeværelse i Europa, og at dette er godt organiserte kriminelle miljøer. På bakgrunn av dette har Europol opprettet et eget Datakrimsenter (EC3), der kortsvindel er ett av tre satsningsområder.

I tillegg til at skimming og kortsvindel koster samfunnet betydelige beløp, er det en stor belastning for den enkelte som opplever å få kortet sitt kopiert, både i form av urettmessige uttak, men også utrygghet og ubehag ved at identitetsinformasjon kommer på avveie og misbrukes.

I den forbindelse ønsker vi å påpeke at utsalgsteder for drivstoff ikke et område hvor man har forventning om en privat sfære. Personvernulempen med utvidet lagringstid er således beskeden. Datatilsynet skriver i sin veiledning at "I publikumsområder i blant annet butikker, kiosker, bensinstasjoner, banker og postkontor vil publikum normalt ikke føle det som særlig krenkende at det finnes kameraovervåking". Det er også foretatt undersøkelser blant befolkningen og i Datatilsynets personvernundersøkelse fra 2013/2014, fremkommer det på side 55, at respondentene er langt mer positive til bruk av kameraovervåking når det "brukes for å fremme viktige hensyn, som kriminalitetsbekjempelse og ivaretagelse av trygghet."

Det er også et viktig poeng at bildemateriale kun blir utlevert til politiet ved etterforskning av straffbare forhold i henhold til forslagets § 4 først ledd bokstav b). Selskapene har etablert strenge rutiner som er implementert i deres omfattende internkontrollsystem, for å sikre at opptakene håndteres i tråd med personvernreglene, og en utvidet lagringstid vil ikke medføre at noen andre enn politiet får tilgang til opptakene fra sikkerhetskameraene på stasjonene.

Årsaksakssammenheng mellom opptak fra sikkerhetskamera og kriminalitetsbekjempelse

Utviklingen vi ser globalt og nasjonalt, tilsier at vi har et behov for å styrke vår innsats for å forebygge kriminalitet som kortsvindel. Dersom Norge blir et ettertraktet land for skimming, vil det skape en økt frykt for våre stasjonsansatte og kunder. I forlengelsen av dette, vil skimming kunne svekke tilliten til dagens betalingssystem. Det er ikke mulig å spore denne formen for kriminalitet på annen måte enn ved bilder av de kriminelle i forbindelse med montering og demontering av skimmingutstyret. Det er derfor en klar årsaksakssammenheng mellom kameraovervåking og lagringstid, og muligheten for å avsløre disse kriminelle miljøene.

Vi ønsker å presisere at alle bensinstasjonskjedene har etablert rutiner for daglige kontroller av betalingsterminalene for å sjekke etter skimmingutstyr. Utfordringen er at de kriminelle stadig utvikler ny og avansert skimmingteknologi som er vanskelig å avdekke. For eksempel var skimmingutstyret som ble benyttet i siste skimmingrunde, i sin helhet montert inne i kortinnstikket, slik at det ikke var mulig å oppdage utstyret med noen form for visuell kontroll. Dette bidrar dessverre til at det er blitt vanskeligere å oppdage skimmingutstyret og deteksjonstiden har følgelig blitt forlenget. Erfaringene viser at kortene som er skimmet, først blir misbrukt eller forsøkt misbrukt etter at dagens lagringstid på 7 dager er gått ut. Dette har ført til at opptakene er blitt slettet og viktig bevismateriale har gått tapt.

Vi er av den klare oppfatning at utvidet lagringstid vil gjøre det mindre attraktivt å bedrive skimming i Norge, da risikoen for å bli oppdaget og pågrepet vil øke betydelig. Vi mener det er verdt

å påpeke at minibanker har fått 90 dager lagringstid og at antallet skimmingtilfeller av minibank har blitt betydelig redusert. På stasjonene derimot, som har hatt syv dagers sletteplikt, har vi sett en økning av skimming.

Vi er også av den oppfatning at forlenget lagringstid på bilder, vil ha en avskrekkende effekt. Dersom de kriminelle får kunnskap om at lagringstiden på bilder blir forlenget, vil det trolig bli mindre interessant å gjennomføre skimming i Norge. De organiserte miljøene drives av profitt, og dersom den økonomiske gevinsten blir skjøvet langt ut i tid, er det ikke gitt at denne typen kriminalitet blir like "lukrativ". I tillegg til å styrke oppklaringsprosenten i disse sakene, mener vi derfor at vi har belegg for å si at forlenget lagringstid også vil bidra til å forebygge denne formen for kriminalitet.

Oppsummering

- Vi støtter forslaget i § 5 annet ledd som setter en maksimal slettefrist på tre måneder for utsalgssteder som benytter betalingskort
- Vi støtter de presiseringer som fremkommer i NSR sitt forslag til ordlyd i § 5 annet ledd:
"Opptak gjort på utsalgssteder som benytter betalingsinstrument eller identitetsbevis, eller i lokaler der post- eller banktjenester leveres, skal slettes senest tre måneder etter at opptakene er gjort."

Ta gjerne kontakt dersom det er noen spørsmål til våre innspill.

Med vennlig hilsen

Inger-Lise M. Nøstvik

Inger-Lise Melby Nøstvik
Generalsekretær

Ingebjørg T. Wilhelmsen

Ingebjørg Telnes Wilhelmsen
Fagsjef

Norsk Petroleumsinstitutt

Vi endrer navn til Drivkraft Norge! [Les mer om navnebyttet og lanseringen her.](#)